BEEKDAELEN

Kadernota 2026

Na nota van wijziging

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave **2**

1. Inleiding **3**

2. Financiële samenvatting en leeswijzer **4**

3. Actualisatie begrotingsbeeld **5**

4. Toekomstige raadsvoorstellen en bezuinigingsopties **9**

4.1 Toekomstige raadsvoorstellen 10

4.2 Potentiële besparingen 11

5. Programma's **12**

Inleiding programma's 13

5.1 Programma 1 | Inwoners, bestuur en veiligheid 14

5.1.1 Algemene ontwikkelingen 14

5.1.2 Ontwikkelingen waarvoor de middelen worden gevraagd via een apart raadsvoorstel 14

5.1.3 Bezuigingingsmogelijkheden 15

5.2 Programma 2 | Sociale leefomgeving 16

5.2.1 Algemene ontwikkelingen 16

5.2.2 Ontwikkelingen waarvoor de middelen worden gevraagd in de begroting 2026 18

5.2.3 Ontwikkelingen waarvoor de middelen worden gevraagd via een apart raadsvoorstel 18

5.2.4 Bezuinigingsmogelijkheden 19

5.3 Programma 3 | Fysieke leefomgeving 21

5.3.1 Algemene ontwikkelingen 21

5.3.2 Ontwikkelingen waarvoor de middelen worden gevraagd in de begroting 2026 21

5.3.3 Ontwikkelingen waarvoor de middelen worden gevraagd via een apart raadsvoorstel 22

5.3.4 Bezuingingsmogelijkheden 24

5.4 Programma 4 | Bestuurlijke samenwerking en financiën 27

5.4.1 Algemene ontwikkelingen 27

5.4.2 Bezuinigingsmogelijkheden 27

Bijlagen **29**

Bijlage 1: Begrotingsuitgangspunten 30

Bijlage 2: Financiële kaders 32

1. Inleiding

Met de vaststelling van de begroting 2025 heeft de gemeente maatregelen genomen die nodig zijn om de financiële positie te verbeteren. Die maatregelen waren vooral nodig omdat het rijk gemeenten landelijk heeft gekort. Als gevolg van die kortingen ontstond het zogenaamde ravijnjaar 2026. Met de getroffen maatregelen is de begroting 2025 sluitend: de structurele uitgaven zijn lager dan de structurele baten.
Recent heeft het kabinet de zogenaamde voorjaarsnota 2025 gepresenteerd. Die nota bevat een belangrijke update van de rijksbegroting 2025 en daaropvolgende jaren. De nota bevat informatie die van belang is voor de gemeentebegrotingen.

Voorjaarsnota
Het kabinet maakt in de voorjaarsnota een bedrag beschikbaar om de terugval die het gemeentefonds maakt te dempen. Ook draagt het Rijk bij aan de tekorten voor de jeugdzorg en worden gemeenten pas met ingang van 2028 aangeslagen voor de maatregelen in het kader van de hervormingsagenda jeugd. Daar staat wel tegenover dat de taakstelling vanaf 2028 geen € 1 miljard landelijk bedraagt, zoals tot nu toe het geval was, maar € 1,5 miljard. Voor de jaren 2026 en 2027 betekent dit een behoorlijke compensatie van het rijk die vervolgens weer in het jaar 2028 en verder komt te vervallen. Daarmee is het ravijnjaar verschoven van het jaar 2026 naar het jaar 2028.
De effecten van de voorjaarsnota zijn geland in de zogenaamde meicirculaire van het gemeentefonds. Die circulaire is in de voorliggende kadernota verwerkt.

Val kabinet
Op 3 juni jl is het kabinet - Schoof gevallen. Als gevolg hiervan is het onzeker of de plannen die zijn opgenomen in de voorjaarsnota doorgang zullen vinden en landen in de rijksbegroting 2026 en verder. De toekomstige keuzes zullen ongetwijfeld gevolgen hebben voor de middelen die richting gemeenten gaan. Over de aard van die keuzes en de impact die dat heeft voor de gemeentebegroting is nu nog niets te zeggen.

2. Financiële samenvatting en leeswijzer

Onderstaand treft u een samenvatting aan van de opbouw en de financiële uitkomst van de kadernota 2026. Per regel wordt verwezen naar een hoofdstuk. In dat hoofdstuk treft u een uitgebreide toelichting aan. Een verkorte toelichting volgt na de onderstaande tabel (+ = positief voor het resultaat, -/- = negatief voor het resultaat)

Verwachte ontwikkeling resultaat 2026-2029 (in duizenden €)	§	2026	2027	2028	2029
Resultaat na eerste burap 2025	3.1	-518,0	534,5	1.355,3	496,4
Bijstellingen lopende budgetten	3.1	3.724,3	3.469,8	1.727,9	1.794,7
Nieuw beleid kadernota 2026	3.2	-137,2	-137,2	-137,2	-137,2
Resultaat kadernota 2026	3.3	3.069,1	3.867,1	2.946,0	2.153,9
Indicatief toekomstig verloop resultaat door:					
Toekomstige raadsvoorstellen	4.1	-1.090,8	-1.160,1	-1.438,0	-1.482,5
Resultaat kadernota na toekomstige raadsvoorstellen		1.978,2	2.707,1	1.508,0	671,3
Geinventariseerde bezuinigingen	4.2	713,7	728,5	728,5	765,5
Resultaat als alle bezuinigingen worden doorgevoerd		2.691,9	3.435,6	2.236,5	1.436,8

Het resultaat van de kadernota 2026 is in alle jaren positief. In het eerste jaar bedraagt het positieve resultaat afgerond € 3,1 miljoen. Dat daalt in het jaar 2029 tot een bedrag van afgerond € 2,1 miljoen.

Dat positieve resultaat wordt in de jaren 2026 en 2027 hoofdzakelijk veroorzaakt door de uitkomsten van de meicirculaire 2025 van het rijk. Vanaf het jaar 2028 was het resultaat al positief in de eerste burap 2025. Zoals beschreven in die burap heeft in de decembercirculaire 2024 een grote positieve correctie plaatsgevonden van het accres.

Als ook de raadsvoorstellen met een relatief grote financiële impact worden betrokken in het resultaat dan blijven de resultaten positief.

De gemeente heeft bij het opstellen van de begroting 2026 een aantal bezuinigingsmogelijkheden in kaart gebracht. Als ook de voordelen als gevolg van die bezuinigingen wordt opgenomen stijgt het resultaat verder.

<u>Leeswijzer</u>
In hoofdstuk drie van deze kadernota wordt het begrotingsbeeld geactualiseerd. De uitkomsten van de meicirculaire 2025 worden daarin onder andere meegenomen alsmede het nieuwe beleid dat wordt gevraagd in de begroting 2026.

Hoofdstuk vier gaat in op twee ontwikkelingen die nu nog niet in het resultaat van de kadernota zijn verwerkt: dat zijn de toekomstige raadsvoorstellen met een grote financiële impact en eventuele bezuinigingen die kunnen worden doorgevoerd als de financiële positie van de gemeente daarom vraagt.

Hoofdstuk vijf bevat, per programma, een beleidsmatige uiteenzetting. Daar worden algemene beleidsontwikkelingen beschreven, maar wordt ook nader ingegaan op specifiekere beleidsinhoudelijke kwesties.

3. Actualisatie begrotingsbeeld

Dit hoofdstuk is onderverdeeld in twee paragrafen. De eerste paragraaf gaat nader in op de bijstelling van de lopende begroting. Gedacht kan hierbij worden aan de effecten van de meicirculaire 2025 en aan de indexering van budgetten en lokale lasten. De tweede paragraaf beschrijft het nieuwe beleid dat in deze kadernota wordt gevraagd. Definitieve besluitvorming over dat nieuwe beleid vindt plaats in de begroting 2026.

3.1 Bijstelling lopende begroting

Als startpunt voor het meerjarig perspectief van de kadernota 2026 geldt de eerste bestuursrapportage 2025. Die burap laat in het jaar 2026 een negatief saldo zien van afgerond € 518.000. In deze kadernota wordt het jaar 2029 toegevoegd. Dat jaar laat een positief resultaat zien van € 496.000.

Nu het startpunt helder is, wordt bekeken welke ontwikkelingen het begrotingsbeeld beïnvloeden. Die ontwikkelingen zijn in de onderstaande tabel samengevat. Na de tabel worden de ontwikkelingen nader toegelicht.

Bijstelling lopende begroting (x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Resultaat 1e burap 2025	-518,0	534,5	1.355,3	496,4
Bijstelling lopende begroting				
Bijstelling meerjarige investeringsplannen	pm	pm	pm	pm
Tekort wegen agv prijsstijgingen en uitkomst inspecties	pm	pm	pm	pm
Tekort beheersintensieve verlichting	pm	pm	pm	pm
Bijdrage gemeenschappelijke regelingen	328,4	290,8	181,7	98,6
Indexering belastingen	282,7	292,4	286,3	286,3
Bijstellling groen budgetten	-507,0	-457,0	-362,0	-332,0
Gevolgen meicirculaire 2025	3.620,2	3.343,6	1.622,0	1.741,8
Resultaat kadernota na bijstelling van lopende begroting	3.206,3	4.004,3	3.083,2	2.291,1

Bijstelling meerjarige investeringsplannen
Geconstateerd is dat de investeringen die zijn opgenomen in het meerjarig investeringsplan niet actueel zijn. In de loop naar de begroting 2026 worden de investeringen geactualiseerd. De financiële gevolgen worden meegenomen in de begroting 2026.

Tekort wegen agv prijsstijgingen en uitkomst van inspecties
In het eerste en tweede kwartaal vindt de tweejaarlijkse inspectie van de wegen plaats. De uitkomst van deze inspectie, in combinatie met bovengenoemde algemene ontwikkelingen, kan leiden tot een structureel tekort. Omdat de weginspectie op het moment van voorbereiding van deze Kadernota nog loopt, kan er nog geen bedrag worden genoemd. Bij de begroting zal dit worden verwerkt.

Tekort beheerintensieve verlichting
Er zijn extra middelen voor ‘beheerintensieve verlichting’ nodig. Het betreft enkele objecten die in verhouding tot de reguliere openbare verlichting onderhoudsgevoelig zijn en meer kosten met zich meebrengen. Voorbeelden zijn de objecten op Vogelsvalderenweg (heiligenbeelden) en Echterbaan (tunnel met ledwand). Beide plekken zijn onderdeel van de

Beekdaelenroute. Voor een aantal objecten is groot onderhoud nodig. De benodigde extra middelen worden nog in kaart gebracht en zullen in de begroting aan de gemeenteraad worden voorgelegd.

Bijstelling gemeenschappelijke regelingen
In de raadsvergadering van 15 april en 27 mei jl zijn diverse begrotingen en begrotingswijzigingen van verbonden partijen aan de gemeenteraad voorgelegd. Een groot deel van de bijdragen kan de gemeente dekken door inzet van de stelpost die in de begroting is opgenomen voor loon- en prijsstijgingen. Per saldo bedraagt het voordeel in 2029 nog ongeveer € 100.000.

Indexering leges en belastingen met inflatie
De beheerders van het gemeentefonds rekenen met een prijsstijging van 2,6% voor het jaar 2026. Het is gebruikelijk dat de opbrengsten van de leges en van de lokale belastingen met hetzelfde percentage worden geïndexeerd. Dat leidt tot een stijging van de inkomsten met een bedrag van afgerond € 290.000.

Bijstelling groenbudgetten

De kwaliteitsniveaus voor het beheer en onderhoud van het groen zijn in 2022 vastgelegd in het Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR)-beleidsplan. Voor Groen is de differentiatie in onderhoudsniveaus het grootst: centra en gemeentelijke begraafplaatsen op niveau A, sportaccommodaties en woonkernen op B, en onder andere het buitengebied en holle wegen op C. Om te kunnen voldoen aan verschillende wettelijke taken (denk aan het beheer van bomen) en het door de gemeenteraad vastgestelde onderhoudsniveau zijn extra middelen nodig. Dit heeft met name te maken met prijsstijgingen zoals deze worden uitgelegd in paragraaf 5.3.1 van deze kadernota. In totaliteit is een bijstelling van de begroting nodig van afgerond € 900.000. Van dat bedrag kan € 560.000 worden gedekt door inzet van het budget dat de gemeente in de begroting beschikbaar heeft voor prijsstijgingen. De netto bijraming bedraagt dus nog afgerond € 340.000.

Het grootste deel (ca € 590.000) is nodig voor het beheer van bomen. De meerjarige contracten met aannemers op dit onderdeel liepen af in december 2024. Een nieuwe aanbesteding is tijdig in de markt gezet, maar heeft niet geleid tot een gunning, simpelweg omdat de enige partij die had ingeschreven ver boven het (oorspronkelijke) beschikbare budget zat. Het betreft een wettelijke zorgplicht die we moeten invullen. De werkzaamheden betreffen het reguliere snoeiwerk en boomveiligheidscontroles. Daarnaast is er van het totaal benodigde extra budget een relatief klein deel nodig om dode en zieke bomen te vervangen.

Naast het beheer van bomen is er nog een aanpalend probleem, te weten namelijk de cyclus waarmee we het huidige areaal bosplantsoenen snoeien. Deze cyclus is momenteel twintig jaar, gebaseerd op het contractueel vastgestelde bewerkingspercentage van 5% areaal per jaar. Zowel uit berichten vanuit de huidige aannemers als uit FIXI-meldingen van inwoners, hebben wij geconstateerd dat deze cyclus te lang is. Om deze te kunnen verkorten (dus: vaker dan eens in de twintig jaar te kunnen snoeien in de bosplantsoenen), zijn extra middelen nodig. Het betreft € 100.000.

Vanuit de WSP zijn medewerkers gedetacheerd die worden ingezet voor het onderhoud van de begraafplaatsen en de extra groenonderhoud gerelateerde klussen vanuit FIXI-meldingen in de openbare ruimte. In de afgelopen periode heeft er een forse loonkostenstijging plaatsgevonden door de inflatie. Het benodigde bedrag betreft € 120.000.

Op de gemeentelijke begraafplaatsen bestaat de noodzaak om kleinschalige renovaties uit te voeren om het vastgestelde kwaliteitsniveau A te kunnen borgen. Uit een inventarisatie blijkt dat er op een aantal locaties geen goede vakaanduiding is en budget voor kleinschalige herstelwerkzaamheden ontbreekt. Om de begraafplaatsen te laten voldoen aan de normen is het noodzakelijk te beschikken over een structureel budget voor kleine herstelwerkzaamheden. Het betreft € 25.000.

Bij grootschalige civieltechnische onderhoudswerken wordt er ingezet op vergroening dit betekent dat er ontwerp- en beplantingsplannen moeten worden opgesteld. In verband met gebrek aan capaciteit en interne middelen op het gebied van hard-/software is inhuur van adviesdiensten noodzakelijk, het benodigde bedrag betreft € 40.000.

Tot slot, in de openbare ruimte rond waterbuffers en bij accommodaties bestaat uit veiligheidsoogpunt de noodzaak om hekwerken en de afrasteringen te herstellen of te vervangen. Tot op heden is dit niet apart opgenomen in de begroting, maar incidenteel gedekt. Dat is een onwenselijke situatie, het benodigde bedrag betreft € 25.000.

Uitkomsten meicirculaire gemeentefonds
De meicirculaire geeft de gemeente een compensatie voor de kortingen die het afgelopen jaar hebben plaatsgevonden in de algemene uitkering. Die compensatie bedraagt voor de gemeente afgerond € 800.000. Het accres bedraagt in de meicirculaire ongeveer € 600.000 structureel. Samen met een aantal kleinere positieve mutaties bedraagt het structureel voordelige effect van de meicirculaire in totaal dus ongeveer € 1,6 miljoen per jaar.

Ook voor de taakstellingen op jeugd worden gemeenten deels gecompenseerd, maar die compensatie is slechts tijdelijk voor de jaren 2026 en 2027. Het bedrag dat daarmee is gemoeid bedraagt afgerond € 2,0 miljoen. Vanaf het jaar 2028 komen de ingecalculeerde bezuinigingen die door de zogenaamde hervormingsagenda moeten worden gerealiseerd weer terug. Daarmee blijft de gemeentelijke bezuinigingsopgave op jeugd grotendeels gelijk, al krijgen gemeenten meer tijd om deze te realiseren.

3.2 Nieuw beleid kadernota 2026

Er is geïnventariseerd welk nieuw beleid de komende jaren op ons afkomt. De beleidsontwikkelingen zijn in aantal beperkt. In de onderstaande tabel zijn deze vermeld.

Een nadere toelichting op de uitrol van de pilot straatcoaches is opgenomen in paragraaf 5.2.2 van deze kadernota. Het overige nieuwe beleid is beschreven in paragraaf 5.3.2. Definitieve besluitvorming vindt plaats met de vaststelling van de begroting 2026.

Nieuw beleid kadernota 2026	Eenmalig	2026	2027	2028	2029
Uitrol pilot straatcoaches	0,0	-106,0	-106,0	-106,0	-106,0
Uitvoeringskosten economie	0,0	-24,5	-24,5	-24,5	-24,5
Voorbereidingskosten kindcentrum Puth	-120,0	-3,7	-3,7	-3,7	-3,7
Werkkrediet ontwikkelen woningbouwlocaties	-100,0	-3,1	-3,1	-3,1	-3,1
Verwacht resultaat voorjaarsnota ministerie financien	-220,0	-137,2	-137,2	-137,2	-137,2

De eenmalige kosten die zijn gemoeid met de voorbereiding van het kindcentrum in Puth kunnen worden voldaan door inzet van de reserve die is gevormd voor onderwijshuisvesting. Het werkkrediet voor het ontwikkelen van woningbouwlocaties kan worden gedekt door inzet van de reserve nog te bestemmen.

3.3 Resultaat kadernota

De ontwikkelingen die zijn beschreven in de paragrafen 3.1 en 3.2 leiden tot het onderstaande geprognotiseerde begrotingsresultaat:

Resultaat kadernota 2026	2026	2027	2028	2029
Gepresenteerd resultaat volgens paragraaf 3.1	3.206,3	4.004,3	3.083,2	2.291,1
Nieuw beleid volgens paragraaf 3.2	-137,2	-137,2	-137,2	-137,2
Resultaat kadernota als geen maatregelen worden doorgevoerd	3.069,1	3.867,1	2.946,0	2.153,9

Verwacht wordt dat de gemeente in alle jaarschijven zwarte cijfers schrijft.

4. Toekomstige raadsvoorstellen en bezuinigingsopties

4.1 Toekomstige raadsvoorstellen

Onderstaande tabel bevat een opsomming van de beleidsinitiatieven die binnenkort worden verwacht en die een relatief grote financiële impact hebben.

Toekomstige ontwikkelingen met financiele impact	Jaar	§	Eenmalig (D)	Dekking (E)	Netto (D-E)	2026	2027	2028	2029
Datagedreven werken	2026	5.1.2	183,6	0,0	183,6	110,1	137,6	163,3	189,5
Onderwijshuisvesting school middengebied (rente)	2025	5.2.3	7.300,0	7.300,0	0,0	222,7	222,7	222,7	222,7
Onderwijshuisvesting school Puth (rente)	2027	5.2.3	4.900,0	4.900,0	0,0	0,0	0,0	149,5	149,5
Uitvoeren accommodatiebeleid (o.a. Park de Oirsprong)	2026 ev	5.2.3	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm
Gemeenschapsvoorziening Sweikhuizen (rente)	2025	5.3.3	750,0	0,0	750,0	22,9	22,9	22,9	22,9
Meerjarig onderhoud culturele kunstwerken	2025	5.3.3	0,0	0,0	0,0	18,0	18,0	18,0	18,0
Meerjarig onderhoudsplan gebouwen duurzaamheid	2025	5.3.3	pm	pm	pm	700,0	700,0	700,0	700,0
Uitbreiding standplaatsen woonwagens	2025	5.3.3	320,0	0,0	320,0	9,8	9,8	9,8	9,8
Ontwikkelplan Nuth (rente)	2027	5.3.3	6.100,0	3.385,0	2.715,0	0,0	0,0	82,8	82,8
Gebiedsontwikkeling Doenrade	2025	5.3.3	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm
Gebiedsontwikkeling Maatschappelijke hart Merkelbeek	2026	5.3.3	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm
Mobiliteitsplan 2026-2030	2026 ev	5.3.3	0,0	0,0	0,0	7,4	30,0	50,0	68,3
Gescheiden rioolsysteem Nuinhofwijk	2025	5.3.3	1.252,0	1.252,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Blauwe Ader Oirsbeek (via rioolheffing)	2025	5.3.3	3.427,0	3.427,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Nagelbeek (via rioolheffing)	2025	5.3.3	2.818,0	2.818,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gyselaar (dekking extreme prijsstijging)	2025	5.3.3	429,4	429,4	0,0	0,0	13,1	13,1	13,1
Gemeenschapshuis Puth (dekking extreme prijsstijgingen)	2025	5.3.3	200,0	200,0	0,0	0,0	6,1	6,1	6,1
Totalen			27.496,4	23.711,4	3.785,0	1.090,8	1.160,1	1.438,0	1.482,5

De jaarlijkse kosten van de betreffende raadsvoorstellen bedragen in het jaar 2026 afgerond € 1,1 miljoen en deze stijgen in het jaar 2029 tot € 1,5 miljoen.

Als die kosten worden betrokken bij het resultaat van de kadernota dan ontstaat het volgende (puur informatieve) beeld:

Indicatief resultaat na toekomstige raadsvoorstellen	2026	2027	2028	2029
Resultaat na nieuw beleid	3.069,1	3.867,1	2.946,0	2.153,9
Toekomstige raadsvoorstellen	-1.090,8	-1.160,1	-1.438,0	-1.482,5
Resultaat kadernota als geen maatregelen worden doorgevoerd	1.978,2	2.707,1	1.508,0	671,3

4.2 Potentiële besparingen

Zoals in de begroting 2025 aangegeven kunnen nog aanvullende bezuinigingen worden getroffen om ervoor te zorgen dat de financiële positie verbetert. In de onderstaande tabel treft u een overzicht aan van die aanvullende bezuinigingsopties. In de vermelde paragrafen is een nadere toelichting opgenomen.

Overzicht bezuinigingsmogelijkheden	§	2026	2027	2028	2029
Kostendekkend tarief bezorging reisdocumenten	5.1.3	0,0	0,0	0,0	37,0
Geen activiteiten meer in het kader van week van respect	5.2.4	5,0	5,0	5,0	5,0
Uitvoeringskosten participatiewet	5.2.4	0,0	0,0	pm	pm
Onderhoud terreinmeubilair op C-niveau	5.3.4	0,0	14,8	14,8	14,8
Beëindiging beheeractiviteiten op terreinen derden	5.3.4	8,7	8,7	8,7	8,7
Vrijval niet benutte deel budget voor duurzaamheid	5.3.4	25,0	25,0	25,0	25,0
Voordelen investeringen in duurzaamheid naar gemeente	5.3.4	0,0	pm	pm	pm
Temporiseren/ rekening houden met afstoten gebouwen in het duurzaam meerjarig onderhoudsplan gebouwen (DMJOP).	5.3.4	225,0	225,0	225,0	225,0
Temporiseren/ rekening houden met afstoten gebouwen: accommodaties	5.3.4	450,0	450,0	450,0	450,0
Verlagen bijdrage gemeenschappelijke regelingen met 5%	5.4.2	pm	pm	pm	pm
Kostendekkend maken begraafrechten	5.4.2	pm	pm	pm	pm
Totaal effect bezuinigingen		713,7	728,5	728,5	765,5

Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat in deze kadernota geen besluitvorming wordt gevraagd over de vermelde bezuinigingen.

Als alle gekwantificeerde bezuinigingen worden doorgevoerd dan ontstaat het volgende beeld:

Indicatief resultaat na bezuinigingen	2026	2027	2028	2029
Resultaat inclusief toekomstige raadsvoorstellen	1.978,2	2.707,1	1.508,0	671,3
Geinventariseerde bezuinigingen	713,7	728,5	728,5	765,5
Resultaat kadernota als geen maatregelen worden doorgevoerd	2.691,9	3.435,6	2.236,5	1.436,8

5. Programma's

Inleiding programma's

Algemeen

In dit hoofdstuk worden de programma's beschreven. De raad heeft vier programma’s vastgesteld die zijn ingedeeld volgens de indeling van het coalitieprogramma:
Programma 1: Inwoners, bestuur en veiligheid
Programma 2: Sociale leefomgeving
Programma 3: Fysieke leefomgeving
Programma 4: Bestuurlijke samenwerking en financiën

In ieder programma wordt het nieuwe beleid dat wordt gevraagd in deze kadernota alsmede de voorgestelde besparingen nader toegelicht. Daarnaast wordt een aantal algemene ontwikkelingen beschreven die op termijn ook financiële gevolgen zouden kunnen hebben.

5.1 Programma 1 | Inwoners, bestuur en veiligheid

5.1.1 Algemene ontwikkelingen

- **Workflow automatisering**

In lijn met ons jaarplan 2025, zetten we ook de komende jaren in op het efficiënter maken van onze werkprocessen. Dit doen we o.a. door workflows te definiëren en vervolgens te automatiseren om zo onze processen beter te stroomlijnen.

Workflow automatisering helpt ons om de administratieve last te verlichten voor inwoners én medewerkers, processen sneller uit te voeren en de nauwkeurigheid te vergroten. Het betreft o.a. processen voor het aanvragen, behandelen en verwerken van aanvragen, het wervingsproces (inclusief sollicitaties en onboarding) en het verwerken van betalingen. Dit levert efficiency- en kwaliteitsvoordelen op.

Besparingen in administratieve processen bieden ruimte om nieuwe functies die ontstaan uit de bestaande formatieruimte te financieren. Hiermee kunnen wij de krapte op de arbeidsmarkt deels ondervangen. Bij de aanbesteding voor nieuwe softwarepakketten is workflow automatisering een basiseis.

- **Dienstverlening**

Op basis van onze dienstverleningsvisie en communicatievisie ontwikkelen en verbeteren wij onze interne en externe dienstverlening in een continu proces. Een integraal klantbeeld in combinatie met een klantgerichte houding zijn de basis voor een passende dienstverlening. Een passende dienstverlening waarin digitalisering een grote rol speelt. We realiseren ons dat technologische ontwikkelingen niet alleen sneller gaan, maar dat de effecten ervan ook ingrijpender zijn. Dit geldt zowel voor de maatschappij als voor onze organisatie. We zetten stappen om onze medewerkers blijvend mee te nemen in deze ontwikkelingen. En we zetten stappen om nog verder te digitaliseren, nog transparanter te werken en in pilots te ontdekken welke innovaties bij ons passen. Met investeringen in onze processen en systemen bouwen wij verder aan onze dienstverlening.

In onze dagelijkse dienstverlening hanteren wij altijd de menselijke factor als uitgangspunt. We bieden onze dienstverlening digitaal aan waar dat mogelijk is en we kiezen voor fysiek contact of maatwerk waar dat nodig is. Hierbij zorgen wij ervoor dat onze telefonische bereikbaarheid gegarandeerd is en onze fysieke dienstverlening toegankelijk blijft. Ook in 2026 kennen wij een piek in het aantal aanvragen van reisdocumenten. Dit zorgt voor extra drukte bij de balies burgerzaken.

5.1.2 Ontwikkelingen waarvoor de middelen worden gevraagd via een apart raadsvoorstel

- **Datagedreven werken**

Gezien de toenemende complexiteit van de vaak gemeente overstijgende uitdagingen en de druk om efficiënter te werken, is datagedreven werken en het gebruik van AI onvermijdelijk. AI is onmisbaar bij het analyseren van data en het identificeren van trends voor datagedreven besluitvorming. Ook bedrijven integreren AI steeds verder in hun ICT-

systemen. De AI-verordening (AI-Act) verplicht gemeenten om passende maatregelen te nemen voor de inzet van AI-systemen en verantwoord om te gaan met het gebruik van AI om ethische en privacy-risico's en risico's op het gebied van informatieveiligheid te vermijden.

In de loop van 2025 volgt een raadsvoorstel met de evaluatie van datagedreven werken in Beekdaelen.

5.1.3 Bezuigingingsmogelijkheden

- **Kostendekkend tarief bezorging reisdocumenten**

Op dit moment worden reisdocumenten gratis bezorgd. Er kan voor worden gekozen een bezorgingstarief te hanteren dat bij burgers in rekening wordt gebracht. Verwacht wordt dat ook sprake is van meerkosten wegens het feit dat een formatie-uitbreiding nodig is in verband met een toename van de baliebezoeken.

5.2 Programma 2 | Sociale leefomgeving

5.2.1 Algemene ontwikkelingen

- **Inkomensafhankelijke bijdrage WMO (Hulp bij het huishouden)**

Het kabinet gaat de huidige vaste eigen bijdrage in de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo) vervangen door een inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage (ivb) per 1 januari 2027. Door de huidige vaste eigen bijdrage van € 21 per maand wordt er veel meer gebruik gemaakt van hulp uit de Wmo dan bij de invoering van dit abonnementstarief in 2019 werd verwacht. Ook door mensen die deze hulp particulier kunnen betalen en regelen. Dit heeft geleid tot wachtlijsten en hogere kosten voor gemeenten, die de voorzieningen van deze hulp betalen. Door de dubbele vergrijzing neemt deze druk de komende jaren nog meer toe. Met de invoering van een inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage verwacht het kabinet de druk op voorzieningen vanuit de Wmo te verminderen.

Hoe hoger het inkomen en vermogen, hoe hoger de eigen bijdrage. Dit betekent dat alleenstaanden met een inkomen tot circa € 24.500 per jaar, niet meer betalen dan de minimale bijdrage van € 23,60 per maand. Voor meerpersoonshuishoudens gaat het om een inkomen tot circa € 34.000 per jaar.

De eigen bijdrage loopt vanaf deze inkomensgrenzen op tot maximaal € 328 per maand. Deze maximale maandelijkse bijdrage geldt voor alleenstaanden met een jaarinkomen vanaf circa € 61.000 en voor meerpersoonshuishoudens met een jaarinkomen vanaf circa € 70.500.

- **Uitvoering accommodatiebeleid waaronder Park de Oirsprong**

Met het vaststellen van het accommodatiebeleid heeft de gemeente Beekdaelen een kader om de komende jaren met haar verenigingsleven te werken aan een duurzame vastgoedportefeuille, die bijdraagt aan een sterk verenigingsleven. Het opstellen van het uitvoeringsprogramma accommodatiebeleid behoort tot de eerste fase van realisatie, wat naar verwachting in de 2e helft van 2025 gereed zal zijn. Hierbij zal ook bekeken worden welke structurele MJOP-gelden naar verwachting vrijvallen om de gevraagde acties per cluster te realiseren.

Daarnaast bekijken we of er investeringsgelden aangevraagd kunnen worden voor realisatie van een nieuwe tennis- en padellocatie op Park de Oirsprong. Dit zal worden voorgelegd middels een separaat raadsvoorstel.

- **Bibliotheekbeleid**

De gemeenten Beekdaelen, Landgraaf en bibliotheek Landgraaf-Beekdaelen stellen samen een meerjarenplan plus meerjarenbegroting op (wijziging Bibliotheekwet in 2026 - invoering zorgplicht). Uiteindelijk zal dit beleid via een separaat raadsvoorstel aangeboden worden.

- **Implementatie Samenwerking Jeugdhulpregio Zuid-Limburg**

In 2024 heeft F-Fort een evaluatie uitgevoerd over de samenwerking tussen de 16 gemeenten in de Jeugdhulpregio Zuid-Limburg. Op basis van het adviesrapport is er bestuurlijk een plan van aanpak goedgekeurd om de samenwerking te optimaliseren. In 2025 zal een nieuwe governance-structuur geïmplementeerd worden.

Deze is gericht op het verbeteren van de kwaliteit van het beleid en daarmee op het bieden van goede en betaalbare jeugdhulp in Zuid-Limburg. Het plan is om te werken met een Regioteam, bestaande uit een Programmamanager en de coördinatoren Beleid, Inkoop, Toegangen en Bedrijfsvoering. De functies van Programmamanager en Coördinator Beleid zijn onafhankelijk en nieuw ten opzichte van de huidige samenwerkingsstructuur.

We willen binnen de budgettaire kaders van de samenwerking in de centrumregeling blijven. De introductie van nieuwe functies kan mogelijk wel leiden tot meerkosten voor de 16 gemeenten in 2026.

- **WPG**

In juni 2024 is de Wet publieke gezondheid gewijzigd met als doel suïcidepreventie te bevorderen en wettelijk te verankeren (Wet integrale suïcidepreventie). De inwerkingtreding ervan is uitgesteld naar 1 januari 2026. Gemeenten zijn vanaf dan verplicht integraal lokaal beleid te ontwikkelen om suïcide te voorkomen. Hoe precies staat ze vrij, zolang de lokale uitwerking maar aansluit bij de landelijke agenda suïcidepreventie. De 16 Zuid-Limburgse gemeenten zijn van plan om de uitvoering van de wet gezamenlijk op te pakken in aansluiting op het – nog vast te stellen - regionale gezondheidsbeleid. De - geringe financiële middelen die voor de uitvoering beschikbaar komen (ca. € 0,50 per inwoner) spelen ook een rol in deze keuze.

- **KOMPAS**

Overeenkomstig artikel 5 van de Gemeenschappelijk Regeling is ISD Kompas volledig verantwoordelijk voor de uitvoering van diverse taken en bevoegdheden op grond van de Participatiewet, het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (voor zover nog van toepassing), de Wet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW), de Wet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ), de Wet schuldhulpverlening, de Wet inburgering (Wi).

Op 15 april 2025 is door de raad besloten te onderzoeken of het eventueel in eigen beheer uitvoeren van de aan ISD Kompas opgedragen taken structurele besparingen en borging van de kwaliteit en integraliteit van dienstverlening oplevert ten opzichte van deelname aan de GR ISD Kompas.

In 2025 zullen wij het onderzoek laten uitvoeren door een externe partij. We zullen op uw verzoek de gemeenten Voerendaal en Simpelveld actief meenemen in het onderzoek en verwachten hierdoor in het voorjaar 2026 de uitkomsten en mogelijke (financiële, personele en organisatorische) consequenties van het onderzoek met een apart voorstel aan uw raad voor te leggen

- **Sport- en beweegbeleid**

In 2025 en 2026 wordt gewerkt aan het opstellen van sport- en beweegbeleid. met als doel de gezondheid en vitaliteit van de inwoners te bevorderen. Bij de start van Beekdaelen is samen met diverse samenwerkingspartners het projectplan Beweegdaelen 2020-2024 opgesteld. Dit projectplan vormt thans de basis voor de diverse sport- en beweegactiviteiten in de gemeente Bij het aflopen van dit plan is de wens uitgesproken om de kaders voor sport en bewegen vast te leggen in sport- en beweegbeleid dat integraal wordt opgesteld en gekoppeld wordt aan thema’s waaronder Sportakkoord 2.0, Accommodatiebeleid én Speelruimtebeleid 2024-2034.

Hierbij zal bezien worden of bepaalde procesmatige taken die nu extern belegd zijn in eigen beheer kunnen worden uitgevoerd. Denk hierbij aan coördinator Valpreventie en Verenigingsondersteuner/Verenigingsloket.

- **Lokale Inclusie Agenda**

Op 4 februari 2025 heeft de raad het initiatiefvoorstel van de VVD aangenomen en hiermee het college de opdracht gegeven om in de loop van 2025 naar de raad te komen met een Lokale Inclusie Agenda (LIA). Hier wordt de komende periode vorm en inhoud aan gegeven, waarbij afstemming wordt gezocht met belanghebbenden, stakeholders, professionals en ervaringsdeskundigen en waarbij rekening wordt gehouden met de in de opdracht genoemde uitgangspunten.

5.2.2 Ontwikkelingen waarvoor de middelen worden gevraagd in de begroting 2026

- **Uitrol pilot straatcoaches**

Met de inzet van straatcoaches wordt preventief en repressief ingezet op jeugd(overlast) en locaties waarover overlastmeldingen worden gedaan. Jaarlijks ontvangen de gemeente en politie een groot aantal meldingen over jeugdoverlast. Door straatcoaches hierop in te zetten vindt de meest effectieve en efficiënte aanpak plaats en wordt voldoende tegemoet gekomen aan de ‘vraag’ vanuit burgers om iets aan de overlast die zij als probleem ervaren te doen. Op basis van evaluatie van de pilot stellen we voor de straatcoaches structureel in te bedden, waarbij zij tevens worden ingezet op de aanpak van vuurwerkoverlast in de maand december. De kosten bedragen € 106.000 per jaar vanaf 2026.

5.2.3 Ontwikkelingen waarvoor de middelen worden gevraagd via een apart raadsvoorstel

- **Scholen Puth en Nuth**

De businesscase voor nieuwbouw van de school in Puth staat in het IHP Onderwijs opgenomen voor het jaar 2026. In 2024 zijn we begonnen met het locatieonderzoek voor een school met kinddiensten in Puth. In 2026 zal de locatie bekend zijn en dient er verdere uitwerking plaats te vinden voor het kindcentrum. De verwachting is dat uitvoering zal plaatsvinden in 2027-2028.

De businesscase voor nieuwbouw van de school in Nuth staat in het IHP Onderwijs opgenomen voor het jaar 2029. Naar verwachting zal een locatiestudie plaatsvinden om de locatie van het kindcentrum te bepalen. De verwachting is dat vanaf 2030 kosten gemaakt worden in de voorbereidingsfase, waarna een separaat krediet gevraagd wordt voor de uitvoering.

- **Uitvoeren accommodatiebeleid (o.a. Park der Oirsprong)**

Opstellen uitvoeringsnota accommodatiebeleid
Met het vaststellen van het strategisch accommodatiebeleid heeft gemeente Beekdaelen een kader om de komende jaren met haar verenigingsleven te werken aan een duurzame vastgoedportefeuille, die bijdraagt aan een sterk verenigingsleven. Het opstellen van het uitvoeringsrapport behoort tot de eerste fase van realisatie van deze nota welke waarschijnlijk in de 2e helft van 2025 gereed zal zijn. Hierbij zal ook bekeken worden welke structurele MJOP gelden naar verwachting vrijvallen om de gevraagde acties per cluster te realiseren.

Racketsport accommodatie Park de Oirsprong
Het omvormen van het huidige Park de Oirsprong tot Ontmoetingspark de Oirsprong wordt gezien als een grote kans om bewegen, ontmoeten en verbinden op een zichtlokatie te laten plaatsvinden. Een belangrijk uitgangspunt om dit te kunnen realiseren is het besluit om TC Oirsbeek als bovenlokale locatie voor tennis te kiezen. In nauwe samenwerking met Kernteam Park de Oirsprong heeft een verkenning van mogelijke lokaties op het park plaatsgevonden. Hierbij weegt vanuit sociaal oogpunt zwaar, dat het huidige clubhuis van VV Alfasport, met uitbreiding van kleedlokalen, geschikt gemaakt wordt voor gezamenlijk gebruik, organisatorische samenwerking en programmering voor andere doelgroepen. Hierbij wordt ook de verhuizing van Schutterij Oirsbeek meegenomen.

Momenteel wordt de financiële haalbaarheid onderzocht van het realiseren van een nieuw tennispark Beekdaelen-Noord, TC Oirsbeek gefuseerd met TC Merkelbeek, in combinatie met uitbreiding van het clubhuis van VV Alfasport voor gezamenlijk gebruik en uitbreiding van de programmering. Middels een raadsvoorstel wordt u daaromtrent in 2025 geïnformeerd.

Verkoop Sporthal de Keelkamp aan GITEK Sport BV en verbouwing tot gymzaal
De haalbaarheid van het verkopen en realiseren van een gymzaal in Sporthal de Keelkamp is concreet onderzocht. Door de gezamenlijke partijen is geconcludeerd dat het wenselijk is om de feitelijke transactie niet eerder dan in het tweede kwartaal 2026 te laten plaatsvinden. Betreffende de verkoop van het pand zal in 2e helft 2025 een raadsvoorstel worden ingediend.

Beheer binnensport accommodaties
In het strategisch accommodatiebeleid is het beleggen van het beheer van de diverse gymzalen en sporthal bij één partij als doel benoemd. Hierover vinden momenteel de eerste verkennende gesprekken plaats gericht op een eenduidige afspraak gemeente-breed.

5.2.4 Bezuinigingsmogelijkheden

- **Week van respect**

De week van respect vindt landelijk plaats in november. Vanuit dit budget worden gemeentelijke initiatieven in dit kader ondersteund en aandacht besteed aan het thema op scholen In het kader van bezuinigingsmaatregelen is het voorstel om geen activiteiten in dit kader meer te financieren. Scholen hebben aangegeven hier binnen hun reguliere curriculum aandacht aan te besteden.

- **Uitvoeringskosten participatiewet**

In de raadsvergadering van 15 april 2025 heeft de raad besloten te onderzoeken of het

eventueel in eigen beheer uitvoeren van de aan ISD Kompas opgedragen taken structurele besparingen en borging van de kwaliteit en integraliteit van dienstverlening oplevert ten opzichte van deelname aan de GR ISD Kompas. Dit onderzoek zal worden uitgevoerd door een onafhankelijk extern adviseur. Na afronding van het onderzoek zullen de resultaten gedeeld worden met uw raad, naar verwachting in Q1 van 2026.

5.3 Programma 3 | Fysieke leefomgeving

5.3.1 Algemene ontwikkelingen

De gemeente Beekdaelen draagt zorg voor een veilige, schone en goede openbare ruimte. Inhoudelijk én financieel zien wij ons gesteld voor enorme uitdagingen om het gewenste niveau van beheer en onderhoud vast te kunnen houden. Externe ontwikkelingen hebben elkaar in rap tempo opgevolgd in de afgelopen jaren. Door klimaatverandering hebben we op vele plekken in onze gemeente te maken met extra uitdagingen op het gebied van water. Door strengere regelgeving moet rekening worden gehouden met de impact van stikstof op natuurgebieden bij ruimtelijke ontwikkelingen. Dit kan leiden tot vertraging of aanpassing van bouwprojecten, infrastructurele plannen en economische activiteiten. Door geopolitieke ontwikkelingen worden we geconfronteerd met steeds hogere prijzen. Belangrijkste aspecten daarin zijn de fors gestegen energieprijzen en de toenemende schaarste van grondstoffen. Tot slot, of het nu gaat om de aanleg van wegen, rioleringen of het onderhoud van groen: aannemers kampen steeds meer met personeelstekorten. Dit alles leidt tot minder (en soms zelfs geen) inschrijvingen op opdrachten die wij uitzetten. Ook zien we dat prijzen die gevraagd worden voor werken hoger zijn dan het plafondbedrag dat wij ter beschikking hebben. Dit begint steeds meer te knellen.

Het gewenste kwaliteitsniveau voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte in Beekdaelen is vastgesteld in het Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR)-beleidskader 2022, dat weer verder is uitgewerkt in de IBOR-rehabilitatie in 2024. Mede op basis hiervan is een Meerjarig Infrastructuur Programma (MIP) 2024-2027 vastgesteld. Dit is een uitvoeringsprogramma, waarin vanuit het IBOR, maar ook uit andere beleidsdocumenten zoals het Water- en rioleringsprogramma 2024-2027, integrale projecten zijn opgenomen. Dit MIP kent ruim tachtig projecten. Het MIP is, zoals afgesproken met de gemeenteraad, tussentijds (ambtelijk) geëvalueerd in het voorjaar van 2025. Uit deze tussentijdse evaluatie komen projecten naar voren waarvoor extra middelen nodig zijn.

5.3.2 Ontwikkelingen waarvoor de middelen worden gevraagd in de begroting 2026

- **Uitvoeringskosten economie**

Ten behoeve van het taakveld economie worden met het oog op de economische ontwikkeling van Beekdaelen diverse jaarlijks terugkerende activiteiten uitgevoerd. Het is wenselijk om hiervoor structurele middelen ter beschikking te stellen. Deze middelen zijn dan bestemd voor het voortzetten van de succesvolle samenwerking met Stichting Streetwise om ondernemerschap in Beekdaelen te versterken; het deelnemen aan beurzen zoals de Provada en de Expo Real en het aandacht geven aan de Dag van de Ondernemer. Dit landelijke initiatief sluit aan bij de Economische Visie 2025-2040 en het coalitieakkoord. Ondernemers worden bedankt en sociaal en duurzaam ondernemerschap wordt zichtbaar gemaakt. Tijdens bedrijfsbezoeken worden attenties uitgedeeld en foto’s gemaakt voor een nieuwsbrief.

- **Voorbereidingskosten kindcentrum Puth**

In het onderwijshuivestingsplan onderwijs Beekdaelen staat de businesscase Puth opgenomen. In 2024 zijn we begonnen met het locatieonderzoek voor een school met kinddiensten in Puth. In 2026 zal de locatie bekend zijn en dient er verdere uitwerking plaats te vinden voor het kindcentrum. Voor de voorbereiding van het project wordt in de begroting 2026 een bedrag van € 120.000 gevraagd. Die eenmalige kosten kunnen worden voldaan door inzet van de reserve die is gevormd voor onderwijshuisvesting.

- **Werkkrediet ontwikkelen woningbouwlocaties**

Wij hebben de ambitie om de woningbouwproductie te versnellen en hiermee een bijdrage te leveren aan het uitvoeren van de Woondeal. Diverse locaties zijn in beeld voor (her)ontwikkeling ten behoeve van woningbouw, zoals de Altaarstraat Schinnen, Doenrade Zuid, voormalige tennisvelden Nuth etc. Voordat deze projecten daadwerkelijk in uitvoering kunnen worden genomen, is het noodzakelijk om investeringen te doen in de voorbereidende fase, zoals haalbaarheidsstudies, stedenbouwkundige verkenningen, bodemonderzoek, participatieprocessen en ambtelijke inzet.

Wij vragen de raad in de begroting 2026 om een bedrag van € 100.000 beschikbaar te stelleen aan voorbereidingskredieten. Dekking kan plaatsvinden via de reserve nog te bestemmen. De kosten van de voorbereidingsfase worden in principe bij positieve uitkomst van de planontwikkeling verrekend met de grondexploitatie of verhaald via anterieure overeenkomsten.

5.3.3 Ontwikkelingen waarvoor de middelen worden gevraagd via een apart raadsvoorstel

- **Gemeenschapshuis Sweikhuizen**

Op 11 juni 2024 heeft de gemeenteraad besloten om een voorbereidingskrediet te voteren tbv het in procedure brengen van een omgevingsplanwijziging.Het doel is om om op een stedenbouwkundige verantwoorde wijze, passend binnen de kern Sweikhuizen, woonfuncties te ontwikkelen in combinatie met maatschappelijke ontmoetingsruimte mogelijk te maken tpv het huidige Rector Raevenhuis.

Bij vaststelling van het omgevingsplan medio 2025 kan een verdere doorontwikkeling plaatsvinden van het plangebied met een ontmoetingsruimte. De stichtingskosten voor de ontmoetingsruimte worden geraamd op € 750.000,-. Afhankelijk van mogelijke co-financiering kan dit bedrag worden bijgesteld. Op dit moment is nog geen budget beschikbaar voor de stichtingskosten. Voor het bouwrijp maken van het terrein is een bedrag van € 204.000,- geraamd, die nu deel uitmaken van de stichtingskosten ontwikkelaar. Mogelijk dat de gemeente zelf het terrein bouwrijp maakt voordat het op de markt wordt gebracht. Deze kosten kunnen dan gecompenseerd worden met de residuele waarde van de grond. Uw raad kan een separaat raadsvoorstel tegenmoet zien, waarin de benodigde middelen voor de stichtingskosten mogelijk gecombineerd met het bouwrijp maken worden gevraagd.

- **Meerjarig onderhoudsplan kunstwerken**

Door opname in het IBOR-beleidsplan en het hieraan gekoppeld structureel budget in de programmabegroting is de instandhouding van de culturele kunst in de openbare ruimte (KIOR) vanaf 2025 geborgd. Om het beheer van de KIOR structureel te borgen binnen de

afdeling Ruimte is per direct een formatie-uitbreiding voor deze nieuwe taak noodzakelijk van 0,2 fte en vanaf 2025 een structureel budget van € 18.000.

- **Meerjarig onderhoudsplan gebouwen duurzaamheid (D)MJOP)**

In relatie tot dit MJOP wordt ook inzichtelijk gemaakt wat de kosten zijn voor de verduurzaming van ons gemeentelijk vastgoed; het zgn. DMJOP (duurzaamheidsmeerjaren onderhoudsplan). De verduurzamingsopgave komt voort uit regionale ambitie om in 2040 energieneutraal te zijn en het nationaal klimaatakkoord om in 2050 aardgasvrij te zijn.

- **Uitbreiding standplaatsen woonwagens**

Uit een informele offerte (2022) is bekend, dat de kosten voor de aanleg van een nieuwe standplaats ongeveer € 80.000 kosten. Daar komen de planologische kosten nog bij. Dit betekent dat er € 320.000 voor 4 standplaatsen nodig is.

- **Ontwikkelplan Nuth**

In het kader van de revitalisering van het centrum van de kern Nuth zal een visie worden uitgewerkt, waarin meerdere elementen een plek zullen krijgen. Uw raad heeft met betrekking tot het opstellen van een ontwikkelplan voor de kern Nuth op 23 april 2024 een besluit genomen. Het gaat hierbij concreet om de ambitie in Nuth een hub te maken voor de 30-minuten-regio (o.a. OV-verbindingen), de huisvesting van het gemeentelijke apparaat, upgrading van de driehoek Markt- gemeentehuis- kerk en het versterken van de sociale samenhang, ook vanuit kernoverstijgend perspectief. Ofschoon voor een aantal onderdelen financiering voorzien is, zal voor het geheel een vraag naar aanvullende middelen ontstaan, zowel als co-financiering als ook investering.

- **Gebiedsontwikkeling Doenrade**

De gemeente Beekdaelen heeft de intentie om de voormalige voetbalaccommodatie in Doenrade te herontwikkelen als woningbouwlocatie. In samenhang hiermee wordt onderzocht op welke wijze binnen dit proces tevens de verkeersveiligheid, bereikbaarheid en parkeerdruk in de directe omgeving kunnen worden verbeterd.

Voor de nadere verkenning van het ontwikkelperspectief, de te volgen ruimtelijke procedures en de technische uitwerking, zal een opstartkrediet worden aangevraagd. Het voorstel hiertoe wordt naar verwachting in september/oktober 2025 aan de raad voorgelegd.

- **Gebiedsontwikkeling Maatschappelijk hart Merkelbeek**

De gemeente Beekdaelen werkt samen met schoolbestuur Movare aan de realisatie van een nieuw Integraal Kindcentrum (IKC) in de kern Merkelbeek. Hiervoor is een ontwikkelperspectief opgesteld en heeft de gemeenteraad een opstartkrediet beschikbaar gesteld om de ruimtelijke procedure op te starten en het plan technisch uit te werken. De benodigde onderzoeken zullen naar verwachting eind 2025 of begin 2026 worden afgerond. Aansluitend wordt medio tot eind 2026 gestart met de (voorbereidende) werkzaamheden voor het ontwikkelplan. Het uitgangspunt blijft dat na de zomervakantie van 2027 het nieuwe Integraal Kindcentrum in Merkelbeek in gebruik genomen kan worden.

- **Mobiliteitsplan 2026-2030**

Op basis van het vastgestelde mobiliteitsplan Beekdaelen volgt in het derde kwartaal van 2025 het laatste uitvoeringsprogramma. De totaal benodigde extra middelen om dit plan uit

te kunnen voeren, zijn voor de komende vier jaren € 7.400,- in 2026, oplopend naar € 68.300,- in 2029 en € 83.700,- in 2030.

Op basis van het afwaarderen van wegen naar 30 en 60 km/u en de risicoscan worden onveilige locaties, wegvakken en risico's verbeterd. Het uitvoeringsprogramma 2026-2030 is het laatste programma met grote investeringen en aanpassingen. Na 2030 zijn riscolocaties aangepakt en zijn alle wegen afgewaardeerd met een nieuwe inrichting of met verkeersmaatregelen, met uitzondering van de Keijkuilerweg. De periode na 2030 bestaat dan alleen uit kleinschalig maatwerk in de kernen.

De Nationale Bewegwijzeringsdienst (NBd) heeft de regie en afstemming over de landelijke bewegwijzering voor gemotoriseerd en fietsverkeer, de blauwe en rode bewegwijzeringsborden. Deze taak is vastgelegd in de Wegenverkeerswet. De gemeente Beekdaelen heeft ongeveer een tachtig objecten in eigendom en beheer en heeft achterstallig onderhoud aan deze bewegwijzeringsborden. Verder moeten een aantal borden worden gewijzigd ten gevolge van de aanleg van de buitenring. Door een dienstverleningsovereenkomst af te sluiten kan de gemeente Beekdaelen het achterstallig onderhoud oppakken en de noodzakelijke wijzigingen vanaf 2026 uitvoeren.

- **Rioleringsprojecten 'Gescheiden rioolsysteem Nuinhofwijk', 'Blauwe Ader Oirsbeek en Nagelbeek**

Voor wat betreft water en riolering kennen we een gesloten financieel systeem middels de rioolheffing, waarbij in het verleden besloten is dat dit kostendekkend moet zijn vanaf 2036. De benodigde extra middelen voor deze drie projecten zijn voor het gescheiden rioolsysteem Nuinhofwijk circa € 1,3 mln., Blauwe Ader (Oirsbeek) circa € 3,5 mln. en Nagelbeek circa € 2,8 mln. Deze extra kosten zullen binnen het gesloten financiële systeem opgevangen moeten worden. De genoemde extra middelen zullen tot een extra stijging van de rioolheffing leiden vanaf 2028. De gemeenteraad is daartoe in 2027 aan zet bij het vaststellen van een nieuw Water- en rioleringsprogramma 2028 (en verder), waarbij het beleid en kostendekkingsplan worden geactualiseerd. Hierbij worden meerdere varianten voor investeringsmaatregelen aan de gemeenteraad voorgelegd, mede gezien de extra uitdagingen door klimaatverandering.

- **Gyselaar**

Zoals aangegeven is sprake van prijsstijgingen. Ook ontwikkelingen die niet gefinancierd worden vanuit het hiervoor beschreven gesloten financieel systeem hebben hier last van. Zoals de gebiedsontwikkeling De Gyselaar. Het einddoel is om voorzieningen te creëren die belangrijk zijn voor de vitaliteit en leefbaarheid van Amstenrade. Tot nu toe verloopt de gefaseerde aanleg van de openbare ruimte volgens planning. Het door de gemeenteraad beschikbaar gestelde krediet dateert uit 2021. In de opmaat naar de begroting zal een apart raadsvoorstel worden voorgelegd aan de gemeenteraad. Het betreft €430.000,-.

- **Gemeenschapshuis Puth**

In Puth wordt het nieuwe gemeenschapshuis ontwikkeld. Ook de inrichting van de buitenruimte maakt hier onderdeel vanuit. Ook hier hebben we te maken met kostprijsstijgingen. Voor de inrichting van de buitenruimte bedraagt de prijsstijging, op basis van de actuele indexcijfers, voor de resterende werkzaamheden circa € 200.000,-

5.3.4 Bezuingingsmogelijkheden

- **Onderhoud terreinmeubilair op C-niveau**

Op een aantal plekken in de gemeente wordt het onderhoud van terreinmeubilair uitgevoerd op B- niveau. Er kan voor worden gekozen om het onderhoudsniveau te verlagen tot C-niveau. Bij de bepaling van de omvang van de besparing zijn ook de straatnaamborden en verkeersborden meegenomen.

- **Beëindiging beheeractiviteiten op terreinen derden**

Op diverse terreinen die provinciaal eigendom zijn wordt onderhoud gepleegd voor kosten van de gemeente. Deze maatregel voorziet erin dat dit onderhoud niet langer door de gemeente wordt uitgevoerd.

- **Vrijval niet benutte deel budget voor duurzaamheid**

In de gemeentebegroting is een post voor duurzaamheid opgenomen die is bedoeld voor het opstellen van plannen en communicatie. Gebleken is dat dit budget de afgelopen jaren slechts voor de helft wordt aangesproken. Deze maatregel voorziet erin dat dit budget voor de helft wordt geschrapt.

- **Voordelen investeringen in duurzaamheid naar gemeente**

In het DMJOP wordt een aantal duurzaamheidsmaatregelen gepland die worden toegepast op gemeentelijke gebouwen. Die investeringen leiden veelal ook tot energiebesparingen.

Eind van dit jaar zal middels het definitief DMJOP inzichtelijk zijn welke maatregelen er aan de gemeentelijke gebouwen verricht moeten worden om te verduurzamen en welke investeringen en besparingen deze met zich meebrengen.

Op het moment is met bijna alle huurders van de gemeentelijke panden contractueel afgesproken dat gas, water en licht door de huurder wordt betaald.

Om de besparingsmaatregel door te voeren en daarmee de gas, water en licht rekening door de gemeente te laten betalen en daarna door te verrekenen aan de huurder zullen de contracten aangepast moeten worden. Dit kan door contracten open te breken of op een natuurlijk vernieuwingsmoment andere afspraken te maken.

Beide opties kosten veel tijd waarbij nu onvoldoende zicht is op de mate van besparingen die we hiermee kunnen verwachten. Gelet op de stijging van de energietarieven is een winstwaarschuwing dan ook hier op zijn plaats.

- **Temporiseren/ rekening houden met afstoten gebouwen in het duurzaam meerjarig onderhoudsplan gebouwen (DMJOP)**

In het DMJOP zijn de duurzaamheidsmaatregelen opgenomen die de gemeente wilt gaat realiseren in haar gemeentelijke gebouwen. In het DMJOP staan ook gemeentelijke gebouwen die (op termijn) zullen worden afgestoten.

Eerder werd er vanuit gegaan dat een jaarlijks bedrag van € 700.000 nodig is om de duurzaamheidsmaatregelen uit te voeren. Het betreft de gemiddelde investering die per jaar nodig is. Als rekening wordt gehouden met de af te stoten gebouwen dan is het bedrag dat nodig is ongeveer € 475.000. Dat betekent een besparing van € 225.000 per jaar.

Het DMJOP wordt momenteel voor de gemeentelijke gebouwen opgesteld die wij gaan

behouden en verduurzamen.

In december dit jaar zal het definitieve DMJOP met financiële vraag voor verduurzaming van de gebouwen worden voorgelegd aan de raad.

- **Temporiseren/ rekening houden met afstoten gebouwen: accommodaties**

In het onderhoudsplan zijn gebouwen opgenomen die om diverse redenen nog maar tijdelijk worden gebruikt. De onderhoudskosten van die gebouwen zijn echter structureel verwerkt in de begroting. Dat betekent dat, indien de gebouwen daadwerkelijk worden afgestoten, financiële ruimte ontstaat die vrij kan vallen ten gunste van het begrotingsresultaat: de onderhoudskosten van de afgestoten gebouwen staat nog in de begroting, maar de kosten zijn er niet meer. Er is bewust voor gekozen om de financiële ruimte niet vrij te laten vallen: die ruimte kan dan worden gebuikt voor de uitvoering van het accommodatiebeleid. Hierdoor kan het college in het kader van het accommodatiebeleid snel handelen. Het college handelt immers binnen het door de raad vastgestelde financiële kader en hoeft niet telkens opnieuw naar de raad voor middelen.

Als er toch voor wordt gekozen om de ruimte te laten vrijvallen ten gunste van het begrotingsresultaat dan leidt dat tot een structureel voordeel voor de begroting van € 450.000. Het nadeel is dan dus wel dat die ruimte niet langer beschikbaar is voor de uitvoering van het accommodatiebeleid. Dat kan worden opgelost door eenmalige middelen aan de kant te zetten waarmee toch de nodige stappen in het kader van het accommodatiebeleid kunnen worden gezet. De komende periode wordt onderzocht welke eenmalige bedragen daarvoor nodig zijn.

5.4 Programma 4 | Bestuurlijke samenwerking en financiën

5.4.1 Algemene ontwikkelingen

- **Regionale investeringsagenda's NOVEX, Regiodeal 6 en Nationaal Programma Vitale Regio's**

In 2025/2026 zal als vervolg op het in 2023/ 2024 opgestelde Ontwikkelperspectief NOVEX-Zuid-Limburg (Rijk, Provincie, Waterschap en gemeenten) een Regionaal Investerings- en Uitvoeringsagenda worden opgesteld. Voor projecten die ook Beekdaelen raken (met name gericht op de groen-blauwe kwaliteit) zal co-financiering aan de orde zijn.

Daarnaast zal in 2025 voor de uitvoering van de Regiodeals Zuid-Limburg een stichting Samenwerking Zuid-Limburg worden opgericht. Beekdaelen draagt ook bij -naar inwonersaantal- aan de kosten van deze stichting. Tevens zal de Regiodeal 6 ook co-financiering vragen op projectbasis. Hierbij gaat het o.a. om duurzaam beheer van landschap(selementen), circulair bouwen en vitale kernen (gericht op jeugd).

Daar waar NOVEX met namen gericht is op ruimtelijke opgaven is Zuid-Limburg in het Nationaal Programma Vitale Regio's een van de aandachtsregio's. Dit richt zich met name op de sociaal-maatschappelijke en economische ontwikkeling. Het vormt daarmee een complementaire aanpak t.o.v. Novex. Ook hier zal een Ontwikkelagenda en vervolgens een uitvoerings- en ontwikkelingagenda worden opgesteld. Het NPVR is de opvolger van de Regiodeal aanpak, die met de 6e Tranche zijn laatste openstelling heeft gehad.

5.4.2 Bezuinigingsmogelijkheden

- **Verlagen bijdrage gemeenschappelijke regelingen met 5%**

De afgelopen jaren is gebleken dat de gemeentelijke bijdragen, die worden betaald aan de verschillende gemeenschappelijke regelingen (GR), stijgen. Voor zover die stijging te maken heeft met inflatie of wettelijke voorwaarden is dat evident. Toch zijn de bijdragen bij een groot aantal GR's meer dan de inflatie gestegen zonder een fundamentele discussie over aanpassing van het takenpakket en de daarmee gepaard gaande kosten. Bekeken dient te worden op welke manier de gemeente, in samenspraak met andere deelnemers in de GR-en, kan komen tot een verlaging van de bijdrage. In voorkomende gevallen kan dat leiden tot een (her)bezinning van de taken, die bij de betreffende GR's zijn belegd of het spreiden van ambities en doelstellingen over een langere periode.

Er kan slechts worden bespaard op het beïnvloedbare deel van de bijdragen aan de gemeenschappelijke regelingen. Dat is, naar de huidige inzichten, ongeveer € 14 miljoen. Een besparing van 5% komt dan neer op een bedrag van ongeveer € 700.000. Of dat wordt gehaald is afhankelijk van de uitwerkingen door de diverse GR-en. Gemeenten mogen de besparing pas opnemen als de GR de betreffende besparing heeft opgenomen in haar begroting. Zoals in paragraaf 3.1 van deze kadernota beschreven is de gemeentelijke bijdrage vanaf het jaar 2026, ten opzichte van de eerdere ramingen, voor het eerst gedaald. Daarmee is een deel van de taakstelling door de gemeenschappelijke regelingen ingevuld.

- **Kostendekkend maken begraafrechten**

De begraafrechten zijn op dit moment niet kostendekkend. Verhoging van de kostendekkendheid heeft voordelige gevolgen voor de gemeentebegroting. Eerst wordt in kaart gebracht hoeveel de tarieven zouden moeten worden verhoogd om kostendekkend te zijn. Vervolgens wordt bekeken op welke wijze de tarieven zich dan verhouden met de tarieven die in de regio worden gehanteerd.

Bijlagen

Bijlage 1: Begrotingsuitgangspunten

Vertreksituatie
Als vertrekpunt voor het opmaken van de begroting voor het tijdvak 2026-2029 wordt uitgegaan van:
- de regelgeving van het Besluit Begroten en Verantwoorden;
- de richtlijnen van de Provincie (begrotingsbrief).

Loonkosten
- Op basis van formatieplan aangevuld met actuele ontwikkelingen.
- Het principe van de communicerende vaten wordt toegepast.

De budgetten voor doorontwikkeling organisatie, tijdelijk personeel en loonkosten worden bestempeld als budgetten die met elkaar verwant zijn. Dat betekent concreet dat als sprake is van een overschot op het ene budget en een tekort op het andere budget die budgetten met elkaar worden verrekend. Als per saldo sprake is van een overschrijding dan wordt de reserve doorontwikkeling organisatie ingezet. Bij een overschot wordt die reserve juist gevoed.
Deze systematiek biedt de mogelijkheid om de budgetten flexibel aan te wenden zonder dat dit tot jaarlijks schommelingen in de budgetten leidt. Hierbij geldt voor de betreffende reserve een plafondbedrag van € 500.000.

Voor 2026 wordt de indexering aangehouden van 1,8% conform prijs overheidsconsumptie, beloning werknemers (bron CPB/CEP/meicirculaire 2025).

Prijzen
- Geraamd wordt in constante prijzen.
- Voor prijsstijgingen is een stelpost opgenomen van 2,6% (Bron: consumentenprijsindex volgens mei circulaire 2025).

Subsidies
Voor de subsidiëring van verenigingen wordt een stelpost opgenomen met als basis het subsidietotaal 2025 verhoogd met het genoemde prijsindexcijfer.

Gemeenschappelijke regelingen/verbonden partijen/professionele instellingen
- De begroting van de betreffende partijen zijn overgenomen tenzij ervaringscijfers anders uitwijzen.
- Voor de subsidiëring van professionele instellingen wordt in 2026 uitgegaan van het prijsindexcijfer conform de meicirculaire 2025 tenzij anders is overeengekomen met de professionele instelling.

Onvoorzien
Voor onvoorziene uitgaven is een post opgenomen van 50 duizend euro.

Rente
- Voor het aantrekken van leningen wordt een rente gehanteerd die is gebaseerd op het actuele renteniveau op de kapitaalmarkt.

Belastingen en heffingen
- De lokale heffingen en de overige leges zijn gebaseerd op een zo hoog mogelijke

kostendekkendheid.
- Voor inflatoire bijstelling is gerekend met 2,6% (Bron: consumentenprijsindex volgens meicirculaire 2025).

Algemene uitkering uit het gemeentefonds
- De circulaire van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties d.d. september 2025 is bepalend voor de begroting 2026 en de meerjarenbegroting.

Investeringsprogramma's
- De kapitaallasten van investeringen die vervanging behoeven worden ten laste gebracht van het begrotingsresultaat. Op die manier wordt geborgd dat vervanging kan plaatsvinden zonder dat dit leidt tot schommelingen in het vermogen of in het begrotingsresultaat.

Bijlage 2: Financiële kaders

- Baten en lasten dienen in evenwicht te zijn waarbij er wordt gestreefd naar een zo laag mogelijke belastingdruk en een rechtvaardige verdeling van de lasten.
- Creativiteit en behoedzaamheid zijn de sleutelwoorden voor de gemeentelijke financiën. Creativiteit wanneer het gaat om de samenhang tussen incidentele en structurele middelen. Behoedzaamheid omdat er nog tal van onzekerheden in onze financiële meerjarenraming zitten.
- In het te presenteren begrotingsbeeld wordt ernaar gestreefd dat het eerste en het laatste jaar van het meerjarig perspectief sluitend zijn.
- In de planning & controlcyclus is de kadernota het integrale afweegmoment voor het beschikbaar stellen van nieuwe of aanvullende structurele middelen. Met het tussentijds ingrijpen op de integrale afweegmomenten wordt terughoudend omgegaan. De begrippen "onvoorzien, onontkoombaar en onuitstelbaar" zijn hierbij leidend.
- Voordelen die optreden op basis van autonome ontwikkelingen en die het gevolg zijn van bestaand beleid worden eerst ingezet voor het oplossen van (structurele) nadelen op basis van bestaand beleid.